

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Tompai Mihály-utca 10. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás. Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.</p>	<p>Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN. Kiadó laptulajdonos: ID. RÁBELY MIKLÓS.</p>	<p>Az előfizetés díja: Égész évre . . . . . 10 korona. Félévre . . . . . 5 korona. Egyes szám ára: 20 fillér. A hirdetés díja: Egy háromhasábos petítség térfogata . . . . . 20 fillér. Nyilttér sora . . . . . 50 fillér.</p>
<p>A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek. A kiadóhivatal hirdetését és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.</p>		

Világháború.

A múlt héten némi lanyhulás volt észlelhető az északi harcztér hadműveleteiben, bár ezért semmi panaszra nincs okunk, mert a minden hétre esedékes várbevételünk mégis meg volt Dubno bevételében.

Az oroszok új hadvezetése némileg energikusabb föllépésükben nyilvánult. Meg akarták mutatni, hogy a czár saját atyai vezetése még egy kissé galvanizálhatja a vert és futó seregeket: ezért egyes helyeken offenzívával próbálkoztak. Különösen Kelet Galicziában, a román határ közelében kettős okuk is volt erre. Meg akarták óvni annak a dicsőségnek a látszatát, hogy nekik is maradt még egy kevés a hódított területtől és meg akarták mutatni az ingadozó Romániának, hogy tudnak ők még mást is, mint szaladni. De ennek az egy ponton tulerővel szembefordulásnak még az az oka is lehetett, hogy kényszerítsék az északon előnyomuló szövetséges csapatokat, hogy délebbre segítséget küldjenek.

Az erő kifejtés azonban részükről nem érte el ezéjját, mert bebizonyult, hogy a vert orosz sereg hosszabb és eredményesebb hadműveletre nem képes: mindössze néhány napig, vagy egy hétig tudja föltartoztatni a győzelmes szövetséges hadakat. Ez pedig nekünk nem újság. Ezt tapasztaltuk már Przemysl visszafoglalása idején, a mikor Sieniavából tulerővel elűzték seregeinket, de egy hét múlva már diadalmasan nyomultak seregeink ismét Lemberg felé. Vagy később Lublin előtt ismét tulerővel nyomták vissza az osztrák-magyar csapatokat, a melyek vagy egy hétig visszahúzódtak a kraszniki dombokra. Egy hét múlva aztán meg sem álltak Ivan-gorodig.

A közönséges ember szégyenli az ilyen megállást és pillanatnyi visszavonulást, a miben az értelmes semmi bajt sem lát, sőt még elismeri a hadvezetés okosságát, a mely nem akar tüskön-bokron, bármilyen áldozat árán ma győzni, mikor holnap talán sokkal könnyebben győzhet.

Mi nem áldozhatjuk föl derék vitézeink tizezeit vagy százezreit egy látszólagos dicsőség hiu sikereért, ilyesmit az abszolút hatalmu orosz czár megtehet, de a mi vezéreinknél fontos az emberi élet is, szükség nélkül nem áldozzák azt fel.

Mert a mint a Sieniava és Krasznik pihenője után a többi szárnyak oldalt előnyomulása meghozta az orosz vereséget, úgy most is a volhyniai várháromszög területén és az Ikva folyón át előnyomuló seregeink tulszárnyalják a galicziai orosz sereget és oldalba fogva igen hatásosan kényszeríthetik kivonulásra nagyobb áldozatok nélkül.

Az oroszok különben a Nyemen és a Duna folyók vidékein északon is nagyobb csapatokat összpontosítottak és szembe fordultak Hindenburg seregeivel, a kik szintén megálltak egy időre és keményen harcolnak az oroszokkal. Sőt mostanában épen ott a legerősebb harcokra van kilátás.

Ami az ottani harczoló felek helyzetét illeti, északról

kezdve délfelé körülbelül ilyenformán állanak szemben egymással:

Riga előtt ott állanak a németek szárazon és tengeren, sőt Riga város és Dünamunde vár körülzárolásáról napok óta irnak.

Innen tovább Fridrichstadván átjutottak a németek a Dünán, sőt Dünaburgtól (Dvinszktől) nyugatra is elfoglaltak egy hidtót. — Ujabbán Jakobstadt mellett vívtak győzelmes harcokat.

Ezután Dünaburg és Vilna között több helyen elérték már azt a fő vasuti vonalat, a mely Vilnából Pétervárra visz és így az orosz főszereg szállításai csak kelet felé kerülő uton bonyolíthatók le.

Vilnát már egészen megközelítették, de azon a helyen orosz jelentések szerint nagy döntő összeütközés készül és így német csapatösszevonásokra is szükség lehet, ha még nem volna kész vele Hindenburg.

Grodnótól keletre jól előhaladtak már Minszk felé, elérték a Szczara vonalat.

Tovább délre a bajor seregek és a mi csapataink egy része szintén Minszk felé halad, átjutva az Jasiolda mocsaras vidékein.

Innen délre Mackensen seregei Pinszk felé közelednek szintén mocsaras vidéken átjutva. — Egy legutóbbi jelentés szerint Pinszk várost a németek elfoglalták.

Ezután délre olyan terület következik, ahol nagyobb seregek előnyomulása és harczolása nem lehetséges: ez a Rokitno mocsarak vidéke, amelyeknek északi részét a Pripet folyóról Pripriati mocsárvidéknek is nevezik.

A nagy mocsártól délre Volhyniában terül el a híres várháromszög, a melynek két sarkát már elfoglalták vitéz seregeink, t. i. Luckot és Dubnót, hátra van még Rovno vára, amely talán a legerősebb a három közül, de Puhallo seregei már nagyon megközelítették. Ez egyuttal talán az utolsó akadály Kiew felé, amely nagy ukraïnista városban már nagy a rémtület és menekülni készülnek onnan azok, akik moszkovita nagy orosz érzelműek.

Innen délre az Ikván átmentek Böhm-Ermolli seregei, tehát szintén volhyniai orosz területen járnak. Délebbre azonban Tarnopol környékén az oroszok minden áron offenzívát kezdtek és nagy tulerővel lépve föl: a mieink a Szereth folyótól visszavonultak majdnem a Strypáig, illetőleg az attól keletre húzó dombokon védő állásba helyezkedve, erősen visszaverték az orosz támadásokat, más csapatok oldalba is fogták az oroszokat, úgy hogy most már itt az orosz támadások ellanyhultak és Bothmer jó német csapatai nagy veszteséget okoznak az oroszoknak. A Szerethnek a Dnyeszterbe ömlésénél és a besszarábiai határon szintén voltak erősebb orosz támadások, de azokat Pflanzler-Baltin derék seregei visszavonulás nélkül keményen visszaverték.

Igy áll a dolog az orosz harctéren, ahol most néhány ponton nagyobb harcok várhatók az oroszok szembeszállása folytán. De hiszen ezt akarták a mieink is, mert már nagyon gyorsan futottak az oroszok, alig tudták követni őket.

Az olasz harctéren ismét megpróbálták néhányszor a támadást a hitszegő nemzet katonái, de nem olyan kitartóan, mint előbb és úgy a doberdói fensikről, mint a tolmeini hídfőről. Flitschtól visszaverték őket. Karinthiából és Dél-tirolból meg épen előnyomulást tettek a mi seregeink, például a Garda tó vidékén emelkedő olasz hegyekbe.

A francia harctéren is némi mozgolódás volt észlelhető a Champagneban és az Argonnok vidékein, a Vogézekben, sőt a flandriai tengerparton is voltak egyes hajótámadások és ágyuharcok. De a jelentések szerint a németek itt is egy kissé előnyomultak.

Az angol vizeken a buvárhajók sok angol, sőt francia hajót is súlyosztettek el, még a földközi tengeren is. Londont pedig ismételen nagy sikerrel bombázták a Zeppelinek.

A Dardanelláknál erős harcok folynak, oda igen nagy csapatokat szállítottak az angolok és francziák, — olaszok azonban még mindig nem kerülnek a tűzvonalba. Ott nagy erőpróbát akar kimutatni az entente, hogy hatást gyakoroljon azokra a Balkán államokra, a melyek még eddig nem tudták eldönteni hovatartozásukat.

A Balkán talán ismét új harcok színhelye lesz, vagy pedig demonstrációkkal és okos megfigyelésekkel tudják magukat tájékozni a balkáni államférfiak, akiket most már nem lehet úgy az oruknál vezetni, mint azelőtt. A szövetséges seregek állandó győzelmei élénken megvilágították a jövő képét.

Az entente államaiból érkező hírek azt bizonyítják, hogy mindenütt belső bomlás indult meg arrafelé nemesak

Oroszországban, hanem még Angliában is és mindegyik entente államban emelgetik a fejüket a békepartok is, amelyek előbb-utóbb okosabb belátásra terelik az oktalanul vérontó és a háborút nyújtó vezetőket.

Vármegyei közgyűlés.

Gömör-Kishontvármegye törvényhatósága f. hó 16 án *Kubinyi* Géza főispán elnöklésével rendes közgyűlést tartott a bizottsági tagok élénk érdeklődése mellett.

Lelkes hangulatban és ékes szavakkal nyitotta meg *Kubinyi* Géza főispán a közgyűlést. Megnyitójában csattanó és találó kifejezésekkel vázolta, hogy a nemzet már több mint egy éve dicsőséggel vívja a nagy háborút. Véreink a csatamezőn hullanak. Az idehaza maradtok pedig anyagilag sietnek a haza védelmére. Ismét itt az idő, hogy áldozzunk a háború szerencsés kimenetelére. Ez tulajdonképpen nem áldozat, de kötelesség, a mit a nemzet a maga érdekében tesz, mert amit ezideig az államnak a hadikölcsönre kölcsön adott, azt magának adta kölcsön. Közleg a 3-ik hadikölcsön jegyzése, tehát ismét vegye ki részét mindenki a jegyzésből. Büszkén hangoztatja, hogy Gömör és Kishontvármegye volt az első a hadikölcsön jegyzésben, reméli, hogy ez a közeli időkben is így lesz. A pénzügyintézetek eddig is nem remélt nagy áldozatokat hoztak. A vármegye és tisztviselői és különösen az egyes községek előjáróságaikkal élükön fejtettek ki eredményes munkát. Hazafias kötelességünk az elpusztított felvidéki falvakat is segíyezni s kéri a vármegyét, hogy erre is adakozzanak, hogy Gömörmegye egy Sárosmegyében felépítendő faluval örökítse meg nevét.

A közgyűlés nagy figyelemmel hallgatta s élénk helyesléssel kísérte a főispán lendületes megnyitóját, mely után a főispán *Szakall* Andor végzet jogászt, ki hadban áll mint tüzer önkéntes, de szabadságon van idehaza, tb. szolgabíróvá nevezte ki, kinevezett az esküt nyomban letette.

Ezután áttért a közgyűlés a tárgysorozat egyes pontjainak tárgyalására.

Lukács Géza alispán évnegyedes jelentését a közgyűlés jóváhagyással vette tudomásul az állandó választmány javaslata értelmében s elhatározta, hogy az elhunyt *Czibur* Emil és *Bobok* Tivadar emlékéit és érdemeit jegyzőkönyvbe iktatja s erről a gyászoló családot kivonatilag értesíti. A gorliczei nagy győzelem alkalmából ő

Felségéhez, továbbá *Frigyes* kir. herceghez és gróf *Tisza* István kormányelnökhöz küldött hódoló és üdvözlő táviratokra érkezett köszönő táviratokat dr. *Fornet* Gyula főjegyző olvasta fel s ezeket a közgyűlés tudomásul vette. A főjegyzőn kívül dr. *Soldos* Béla tb. főjegyző és *Gál* István vármegyei aljegyző referálták ezután a sok fontos átiratra, kérvényre és közigazgatási ügydarabra vonatkozó és általuk nagy gonddal feldolgozott javaslatokat s a vármegyei tisztii főügyész számos véleményes javaslatát s a közgyűlésen mintegy 240 ügy nyert elintéztést.

A vármegye lakosságának folyó évi szeptember 15 től 1916. augusztus 1-ig lisztrel való ellátása ügyében a központi bizottság javaslata értelmében határozta. Kimondatott, hogy a lisztellátásról a vármegye gondoskodik, amennyiben azonban a megyében nem volna beszerezhető a megfelelő szükséges mennyiség, az alispán megbízott a minisztérium engedélyének megszerzése után a szükséges készletet a szomszédos vármegyéből szerezze be.

Tomory Géza garami járási főszolgabírónak és *Remenyik* Aladár tb. főszolgabírónak nyugdíjazását a közgyűlés kimondotta s a pályázat kiírása elhatározta.

Szilágyvármegye közönségének a belügyminisztériumhoz intézett azon feliratát, melyben az élelmi cikkek maximális árának megállapítását és a közvetítő kereskedelem ellenőrzését kéri, a közgyűlés helyesléssel magáévá tette.

A háboruban feldult tüzhelyek újra felépítése érdekében megindult és számos vármegye közönsége által élénken pártolt mozgalomhoz megyénk is hozzájárul s 5000 koronát szavazott meg. Örömmel, jóleső érzéssel és legnagyobbfokú elismeréssel vette tudomásul a közgyűlés *Kubinyi* Géza főispán bejelentését, mely szerint ő megindította a gyűjtést s ez már eddig is 12000 koronánál többet eredményezett s a legszebb reményekre jogosító kilátással folyik tovább.

Marostordavármegyének az olasz hadüzenet alkalmából küldött átiratát az ottani törvényhatóságával azonos érzelmekkel vette vármegyénk közgyűlése tudomásul s a hűtlen szövetséges ocsmány eljárásával szemben megérdemelt utálatának ad kifejezést.

A vármegyei tisztii járásorvosoknak körorvosi minőségben teljesített szolgálati idejüknek a nyugdíjigényes szolgálatba való beszámítása ügyében a közgyűlés szintén csaknem valamennyire nézve kedvező határozatot hozott, s az illetőket a járulékok utólagos befizetésére kötelezte.

A harctéren hősi halált halt **T a n k ó A m**

TÁRCZA.

Jó öreg vitézek!

Köszöntünk titeket, jó öreg vitézek!
Kiket besoroztak nemrég közlegénynek.
Védeni fogjátok ezután a hazát,
Mert vihar tépdesi honunk szent zászlaját!

Majd ha kezetekben megvillan a fegyver,
Győzzetek le minden ellenséget ezzel!
Szálljon lelketekbe ősök bátorsága,
Úgy induljatok a véres nagy csatába!

De biztat a remény, nem kerül sor erre,
Végső csapást mérünk a megtört seregre.
Ám, ha éppenséggel bajt hozna a végzet,
Akkor se féltünk mi, jó öreg vitézek!

Mert hát a magyarnak helyén van a szive,
A legnagyobb bajban sem hagyja el hite;
Öröklött kincse ez ősi nemzetünknek,
Bizony, visszaütjük, ha bennünket ütnek!

Féltett családokat fogtok itthon hagyni,
De Isten nem fogja őket sem elhagyni!
Mert kik a hazáért mennek a csatába,
Kiterjeszti karját azok családjára.

Mi meg, kiket az Ég aggkorral megáldott,
Szintén teszünk itthon valamelyes számot!
Hitvesnek, gyermeknek letörüljük könnyét,
Ha rájuk zudítják a csapások szörnyét.

E gondolat adjon erőt szívetekbe,
Mikor töltött fegyvert adnak kezetekbe;
El ne feledjétek: Győzni mindenáron!
Hogy osztozhassatok majd a borostyánon!

Tanulja ismerni ellenség a magyart,
Ha kezében villog a szurony vagy a kard!
Félelem fogja el, omoljon a porba,
Akit utatokba kergetett rossz sorsa!

Jó öreg vitézek, büszkék vagyunk rátok,
Hogy magyar hazánkat védeni fogjátok.
Legyetek kitartók s erősek a hitben,
Minden lépésteget áldja meg az Isten!

Paal Gyula.

„Háborus álomképek.”

Irta: TÖRKÖLY JÓZSEF.

Motto: „Irtóztatók koronként álmaim!...
Az éjjel is szörnyüket álmodám.
Alig hogy elmúlt egyik álomképem,
A másik mereszté vadszemét reám!...”

Hajlott életkorom letűnő alkonyán, e borzalmas világháború tömeggyilkoló iszonyatai — és vérfagyasztó eseményeinek lázas olvasása, szemlélése — és izgalmainak ésbontó hatása alatt: rémes álmokat látok ébren, ... véres álmokat látok alva, melyek az egész világot porbadöntik s feldult hazámnak üszkös romjain az új, a független nagy Magyarországot megteremtik!... s boldogságát biztosítják és állandósítják.

Örökös izgalomban szenvedő idegrendszerem változatos víziókat látat velem nappal úgy, mint éjjel!... s ilyenkor aztán fel-felzaklatott lelkem türelmetlen idegességgel mind sürűbben kérdegeti tőlem: „Vajjon e világháború által reánk kényszerített létfontartási küzdelmünk miért?... hogyan?... és kik által idéztettek elő?...”

Töprengő lelkem és véges elmém, e sokszor hozzám intézett kérdésekre, hosszas gondolkodás és megfontolás után nem felelhet mást: mint hogy ez az emberirtó világháború nem a trónörökös pár embertelen legyilkolása, nem is valami elháríthatatlan végzet folyományából, hanem inkább az emberi tökéletlenségek és politikai hibák baklövéséből keletkezett. Tehát nem egyes ember, állam, fejedelem, kormány, avagy államférfi bűne, hanem bűnös emberi indulatok, sátáni elméletek, körmönfont intrikák és átkos intézmények időtlen korosszülötte.

Keressük az európai államok társadalmi, gazdasági és különféle téves politikai szerkezeteiben azokat a megmérgezett forrásokat, melyekből ezek a mindeneket szétromboló háborus villámszikrák kipattantak és elmergesedtek. S akkor csakhamar önként rájövünk, hogy egyes államok nemzeteket elnyomó helytelen politikája, egy-két ambitiozus nemzetnek tulajtott nacionalizmusa kapzsi, irigy és vérszomjas diplomatai lelkületlensége s az államfők hadviselési joga érlelték és zudították reánk e véres s méreteiben óriási kiterjedésű világháborút összes kiszámíthatatlan veszedelmeivel egyetemben. De meggyőződhetünk arról is, hogy ez a világtörténelemben példátlanul álló tenger vérontás, nem a népek és nemzetek egymás elleni gyűlöletének szüleménye, hanem sivár lelkű és nagyképu diplomaták bűne, akik képtelen bosszuvágyuk emberirtó vágóhídjára hurczolni a népek millióit, kis és nagy nemzeti vagyoni milliárdjait, a világgal telt értékes alkotásait, sőt magát az áldást termő világbékét is.

bruzs vármegyei háziszolga feleségének kérelmére addig is, míg az állandó segély folyósítatik, 200 koronát szavaztak meg.

A magyar nyelv sikeres tanítása körül legtöbb érdemeket szerzett néptanítók megjutalmazására vonatkozólag az alispán elnöklésével a kiküldött hivatalos bizottság javaslatot terjesztett elő, melynek alapján a közgyűlés elhatározta, hogy a Fáy Gusztáv-féle alapítvány 240 koronás kamatjövendelmét *Matheidesz* Lajos barátelkei ág. ev. iskolai tanítónak adományozta. Itt említjük meg, hogy a kiváló tanító a harcztéren is hősi magatartást tanusít és Przemysl hősi védői közé tartozott; ennek bevételét után orosz fogságba esett, innen megszökött és két hónapi kínos bolyongás és nélkülözések után ismét jelentkezett ezrednél, hogy tovább védje a magyar hazát.

A gömörmegei közművelődési egyesület 100 koronás jutalomdíját, valamint a Nemzeti Pénztár kamatjövendelméből 50 koronát, tehát összesen 150 koronát *Roszfár* Endre jolsvai áll. elemi iskolai igazgató tanítónak.

A Nemzeti Pénztár többi felhasználni javasolt kamatjövendelméből pedig

120 kor. jutalmat *Déry* Ede vereskői magániskolai tanítónak, 100—100 koronát pedig *Parák* Lázár tiszolci róm. kath. és *Mészáros* Gyula murányaljai róm. kath. iskolai tanítóknak.

80—80 korona jutalmat *Szoják* Endre annafalvai ág. ev. és *Kolénér* Sándor martonházai áll. el. iskolai tanítóknak.

70—70 korona jutalmat *Tahy* Zsuzsanna koháryházi állami és *Matheidesz* István sajórédei áll. el. iskolai tanítóknak.

60—60 korona jutalmat pedig *Frenyó* Dániel nyustyai ág. ev., *Tókos* Viktória tiszolci áll., *Kicsiny* Géza alsósziklái ág. ev. iskolai tanítóknak és *Báthory* Emma tiszolci állami óvónőnek.

Muzeum-egyesület közgyűlése.

A gömörmegei muzeum-egyesület folyó hó 16-án tartotta évi közgyűlését *Bornemisza* László nyug. főispán elnöklésével. Szokatlan időre — délután 2 órára tüzett ki a gyűlés — bizonyos abban a reményben, hogy a megyegyűlésre bejött vidékiek is meg fognak jelenni, azonban az egyetlen *Szent-Iványi* Árpádon kívül senki sem jött a vidékiek közül a korai időre tüzött s a muzeumban megtartott gyűlésre.

A megjelenteket az elnök szívélyes szavakkal üdvözölte, majd *Loysch* Ödön igazgató terjesztette a közgyűlés elé gondosan megszerkesztett jelentését. A legutóbbi közgyűlés 1913. év

S az egymással irtó háboruban álló nemzetek azzal akarják ezt a példátlanul álló tömeggyilkolást Isten, ember és a saját lelkiismeretük előtt is szépíttetni, hogy elérhetetlen nemzet ideálokat jelölnek meg kitűzött céljokul. S az egymással szemben álló ellenfelek erősen tiltakoznak: az irigység, kapzsiság és a bosszúállás súlyos vádjai ellen s az erkölcsi világnézetek, érdekek és kulturák nagy tusájának, a szellemi és a nyers erő hatalmas próbája gyanánt igyekeznek feltüntetni a mai emberirtó világháborút. Pedig ország-világ látja és tudja, hogy a világtörténelemnek egy olyan szomorú korszakába jutott az emberiség, melyben az ősember vadsága és a modern ember műveltsége és körmönfontossága vegyesen nyilatkozik meg, keresztül-kasul gázolván kulturán, humanizmuson, tisztességen, nemzeti becsületen, megkötött szerződéseken és nemzetközi törvényeken.

Azonban ebben az össze visszakuszált válságos helyzetben nem szabad elvesztenünk a fejünket, de sőt lankadatlan energiával, minden erőnkkel és kitartásunkkal oda kell munkálnunk, hogy Istenbe vetett erős hittel és bizodalommal érhesük el azt a reményteljes jövődőt, melyet aggódó lelkünk óhajta sejt.

Mert hiszen: „él még a magyarok hatalmas Istene s nemzetét átkaolva tartja atyai keze!...“ azért erős hittel csak ő benne bizunk!... Ő megsegíti a benne bizókat és az igaz ügyért harcolókat!... Ha nem rendül meg benne a hitünk, az Ur leszen velünk!...

Igen!... ez az Istenbe vetett erős hitünk és bizodalomunk védett és oltalmazott meg ben-

május hó 18-án tartatott meg s ekkor adatott át az újonnan berendezett vármegyei muzeum a köznek. Az ezen idő óta előfordult eseményekről a jelentés részletesen referál. Nevezetes ezek sorában a néhai gróf *Andrássy* Dénes képtárának megszerzése. Köztudomásu, hogy gróf *Andrássy* Dénes a krasznahorkai képtárban elhelyezett kép-, szobor- és metszet-gyűjteményét végrendeletileg a nemzeti muzeumnak hagyta azzal a kikötéssel, hogy a szépművészeti osztályon el nem helyezhető műtárgyak vidéki muzeumoknak adassanak. Természetesen megindult a versengés s a másfél száznál több értékes műtárgy megszerzéseért fáradozott valamennyi vidéki muzeum. — Hála a mi muzeumnak buzgó és érdemes vezetőségének, sikerült az illetékes tényezőknél hosszas és fáradságos utánjárással sikert elérni s a kultuszminiszter az értékes műtárgyaknak a gömörmegei muzeumban való elhelyezése mellett döntött. — Természetesen átalakítások szükségesek s az emelet középső részének termei képeznek a képtárt s az egész épület más képet nyer a mintegy 30000 koronát igénylő átalakítás után. — A gyűjtemények a lefolyt két év alatt gyarapodtak. 1913-ban a könyvtár 789, a régiségtár 457, a néprajzitár 146, képzőművészetiár 10 darabbal, összesen 1402 darabbal gyarapodott. 1914-ben a háborúig a könyvtár 354, régiségtár 382, néprajzitár 241, képzőművészetiár 11, összesen 988 darabbal szaporodott. A törzsállománya a könyvtárnak 27136 darab, régiségtáré 6654, néprajzitáré 1214, képzőművészetiáré 121 darab, összesen 35125 darab. — Az államsegélyt két év óta nem kapta meg a muzeum s bár nehezen, de mégis eleget tudott tenni kötelezettségeinek 1913—14-ben. — A közgyűlés *Kerékes* Dezső pénztárosnak hálás elismerése és köszönete mellett a felmentvényt megadta s előbb az igazgató tartalmas jelentését tudomásul vette.

Az igazgató az 1915. évi költségelirányzatot 1800 korona fedezet nélküli hiánnyal mutatja be s a választmány azon javaslatát terjeszti elő, hogy a hiányzó összeg a főfelügyelő-segtől rendkívüli segély címén kéresek s a mennyiben ez nem volna keresztülvihető, a normális időkben való visszafizetés kötelezettsége mellett az alapból vétessék kölcsön ez összeg. A közgyűlés ilyen értelemben határozott.

A közgyűlés meghallgatta *Loysch* Ödön igazgató által felvett és felolvasott folyó évi aug. hó 9-én tartott választmányi ülés jegyzőkönyvét és az abban foglalt javaslatokhoz hozzájárult. Ez pedig *Kovács* Alajos felügyelő díjazásának felemeléséhez folyó évi július 1-től kezdődőleg, megbizta az igazgatót a vízvezeték és csatornázás tervének elkészítésével s a katona-

nünket századokon át oly sok ellenségünk ellen s az egységes magyar nemzet mint védő bástya állott nyugat és kelet közé és nemcsak hogy vállaltuk, de óriási véráldozatokkal teljesítettük is hivatásunkat, megmentvén ezáltal hazánkat, nemzetünket a keleti fajok tengerében való elmerülésétől.

S ez az erős védőbástya, oly sok vizsálya után ma is állja és állani fogja helyét és minden idők viharait!... S Európa másodsor is meg fogja hajtani lobogóját a magyar hősi vitézség előtt, hogy nemcsak hősiessé és kitartással állotta meg vitéz hadseregünk a helyét az északi és déli pánszlávizmus hatalmas áradatával szemben, hanem a Kárpátok szent bérceiről vissza is tudta hőmpölygetni a nyugati kultúra ijesztő rémét, mely gögös elbizakodottságában mindent lehengerelni, szétzuzni törni, feldarabolni és megsemmisíteni készült.

Erős a hitem, hogy a megvívandó hősi harcokban vitézségünket, kitartásunkat és hazafias áldozatkészségünket a legfényesebb siker és teljes diadal fogja koronázni s így csakhamar reánk derül az a szebb és boldogabb jövő, melyben minden jogos nemzeti vágyunk és sokszor kiérdemelt jogos követeléseink végre teljes kielégítést nyernek.

S a háborús események jelen kedvező stádiumában minden gondolkodni tudó ember lelkében felvetődik az a közóhaj: „Vajha a mai győzelmes helyzet urai és vezértérftai ne csak kardforgató vitéz hadvezérek, helyesen tervező stratégák tudnának lenni, hanem egyszersmind bölcs és ügyes diplomaták is, akik mielőbb ér-

ség által okozott károk megtérítése iránt való lépések megtételével s az épület előtt elvonuló uttest rendbehozatala iránt a városi hatóság megkeresésével.

Elnök bejelenti, hogy a muzeumegylet választmányának felét a törvényhatóság küldi ki s amennyiben a választmány tagjai sorában üresedés volna, kerestessék meg a megye a kiegészítés iránt. Ha pedig a közgyűlés által választott tagok sorában van üresedés, ugy a közgyűlés elé fog majd javaslat tétetni a kiegészítés iránt. Egyidejűleg kéri az elnök a tagokat, hogy az egyesület iránt az érdeklődést minél szélesebb körben terjesszék és gyűjtsenek tagokat. — Jelenti továbbá, hogy az *Andrássy* képtár elhelyezéséhez tüzmentes ajtók és ablakok beszerzése szükséges. A közgyűlés megadta erre a felhatalmazást az elnökségnek.

Nagy és méltó figyelemmel hallgatta ezután a közgyűlés dr. *Wallentinyi* Dezső főgimn. tanár előterjesztését. Tompa Mihály koszorus költőnk születésének századik évfordulója közeledvén, a Kistaludy Társaság megbizta őt, hogy a bibliás pap, városunk nagynevű szülőtte leveleit gyűjtse össze s azokat az irodalmi társulat közre fogja bocsátani. Mintegy 300 ilyen levél van s számos értékes relikvia, melynek megszerzéséhez kéri a muzeumegylet támogatását. Kívánatosnak tartaná, hogy az egylet a felkutatáshoz és összegyűjtéshez anyagilag is hozzájáruljon s ha ez most nem lehetséges, legalább elvben határozná el a közgyűlés. Kéri, hogy a muzeumban levő levelek lemásolására adja meg neki az engedélyt, a muzeumegylet közgyűlése s a relikviák felkutatásához nyújtson segédkezet. A közgyűlés a levelek lemásolásához az engedélyt készséggel megadta.

Süteő István a háborús és Gömörvármegyére vonatkozó emlékek összegyűjtését indítványozza. *Bodor* István jelzi, hogy a patronage egylethez is jött ilyen értelmű megkeresés s ő az ifjuságot tartja legalkalmasabbnak a gyűjtésre. Kerestessék meg a tanári kar a gyűjtés elrendelésére. *Cseh* István Szepesmegyére hivatkozik, hol már a háború kezdetétől folyamatban van a gyűjtés. Dr. *Kovács* László előadja, hogy ő is gyűjti a nyomtatványokat a háború kezdete óta. A közgyűlés elhatározta, hogy a vármegyékre vonatkozó háborús emlékek összegyűjtése iránt megkeresi az erre leginkább illetékes vármegyei törvényhatóságot.

Több tárgy nem lévén, elnök a közgyűlést befejezettnek jelentette ki s a jelenvoltak megnézték a példás rendben tartott muzeum gazdag gyűjteménytárát és őszinte elismeréssel adóztak *Loysch* Ödön igazgatónak a muzeum lelkes és odaadó gondozásáért.

tékesíteni tudnák győzelmük művét az áldásos és tartós világbéke megteremtésében! . . . .”

*

Forrón, perzselőn veti égető napsugarait áldott magyar földünkre az izzó augusztusi nap. Meddig a szem ellát, mindentelé éredt aranykalász-tenger hullámkzik a tikkasztó forróságot lehellő térs sík mezőkön, dombokon és völgyekben, ringó bókolással hirdette az áldott aratást.

Véres alkonyat ereszkedik a nagy mindenségre s az érlelő és éltető tüzgolyó, mint fáradt harcos pihenőre tér. Nyári esti csend, szomorú sötét némaság borul az egész vidékre s lassan-lassan rezgő mécsesekként egymásután gyulnak ki az elsötétülő égbolt csillagmiriádjai.

S az ősi Kárpátok hegyes ormain, fekete éjtelen rémes sötét árnyak kerekednek s lidérczántozot járnak. Alant, a hegyek lábánál szétterülő rengeteg erdőség mélyéből fel-felzokog a buskomor őszi szél s a tuloldalról, Galiczia tölől, orosz fegyverek muzsikálnak jó éjszakát a magyarnak! Közben-közben imitt-amott megmegvillan egy kőszá fény... olykor-olykor tűnedező lángnyelvek csapkodnak az égfelé s erős löporfüstös szag terjed szertesztét. Majd mindegy titkos varázsütésre fájdalmas és rémes vijjogással felrepül rejtett fészkekből a Turul s amerre repül, mindenütt fellármázza az alvó békés népeket: Talpra magyar, talpra!... reánk tört a muszka!... Fegyverre!... fegyverre!... mind aki csak él!...

S mire a késői hajnal kiterjeszté biborpiros szárnyait, a Turul madár már régen végighor-doza az ősi véres kardot hazánk közel-és

Iskolai megnyitó.

Lapunk múlt számában megígértük, hogy visszatérünk arra a szép és nagyhatású megnyitó beszédre, a melylyel *Loysch* Ödön főgimnáziumunk igazgatója a most kezdődő iskolai évet megnyitotta. Lapunk terjedelméhez képest az egészet nem közölhetjük, de terjedelmes mutatványt adunk belőle:

Mélyen tisztelt közönség!

Kedves fiatal barátaim!

A hatása alatt annak a fényes diadalsorozatnak, mely május eleje óta szakadatlan győzelmekben kíséri fegyvereinket, állunk itt az új tanév küszöbén, új munkánk kezdeténél, tele reménységgel, tele bizodalommal, tele áhitatos, szent érzelmekkel! A téli lidércnyomás sulya alól felszabadult lelkünk néma áhitattal szemléli az események szédítő forgatagát. A nap-nap mellett érkező győzedelmes hírek óriási arányait apró emberi viszonyok megértésére berendezett agyunk már nem is tudja kellőleg értékelni. Szívünk hurjait az örömhírek annyira tulfeszítették, hogy már alig adnak visszhangot egy-egy újabb győzelem hallatára. Phantasiánk röptét a valóság tulszárnyalta; reményeink álomvilága életre kelt; testet öltött az, a mit csak a távol jövő ködében sejtettünk — és mi megállunk mély megindultsággal, szent áhitattal, imára kulcsolt kézzel, némán és megrendülve, mert érzelmeink a reánk zuduló benyomások özönében már csak egyet képesek felfogni: Istent, a nagyot, a dicsőséget, az igazságot, a ki segít kezét kiterjesztette reánk és vezet minket előre az ígért földje felé! Odakint pedig ezalatt egyre tovább folynak a világtörténelem szédítő eseményei. Az arató munkának még nincs vége. A halál kaszája tovább vágja a rendet az ellenséges sorokban. Feltartóztatlanul nyomul előre győzedelmes seregünk a véráztatta ellenséges földön.

Száz és százvezrek pusztulásának tudata, a földre ráboruló gyász és fájdalom az emberi szorgalom és tehetség gyümölcseinek helyrehozhatatlan megsemmisítése állandóan ébren tartják ugyan a béke óhaját, de a reménységek-ből táplálkozó emberi természet a jelenen keresztül a jövőt is kutatja és bizó reménységgel várja azt a jobb kort, a melynek az emberirtó háboru után be kell következnie.

Mert hogy más időknek kell jönniök, abban nem kételkedünk. Mi lesz ez a nagy változás, azt nem tudjuk. Lesz-e a világháboruak valamely korszakalkotó, valami nem sejtett követ-

távolvidékein, egy-kettőre a lelkesedés lángtengerével árasztván el az egész országot.

S a lelkes hívó szóra?... minden harczra-termett épláb s kezű ember fegyvert fogott, mert tisztán állott mindenki előtt, hogy ezt a ránkényszerített élet-halálharcot ezeréves hazánk és nemzetünk fennmaradásáért s a jövő nemzedék boldogságáért kell dicsőségesen megvívunk.

„Vértengerbe szakad majd a vér hosszú folyója, Rettenetes napokat látok közeledni, minőket Eddig nem látott a világ!... Látom fátyolodat, te sötét, mély titku jövendő. Fátyolodon átlátok s attól, ami ott van alatta, Borzadok, iszonyodom s egyszersmind kedvre derülök És örülök szilaján!...“

A világtelfordulás rémes, zivataros napjaiban és a szédületes technikai találmányok ezen rettenetes korszakában aggódó lelkem mélyén átérzi magyar hazám és nemzetem sulyos helyzetét s önmagával kél vivő tusára a fellett: „Ha vajjon vitéz hadseregünk és hadvezetőségünk képes-e kitartóan ellenállani a minden oldalról megsemmisítésünkre zuduló ellenség óriási áradatának?... Hogy a mai élő nemzedék tudja-e majd egyetértő erős akarattal hiven és becsületesen szolgálni hazáját, nemzete és a saját maga boldogulását?... Vajjon fiainknak elég edzett, erős-e a karjuk, testi és lelki erejük a győzedelmes csaták megvívására?... Lesz-e szívós kitartásuk a nehéz és fáradságos küzdelmek, nélkülözések és szenvedések elviselésére?... Vajjon hosszú évtizedeken át neveltünk-e olyan tanult, képzett és harczedzett ifju lelkes nemzedékeket a magyar hazának, akik őseiktől öröklött rátermettségükkel, hősi

kezménye az államok külső és belső politikai életében, — meg fogja-e változtatni az országok jelenlegi határait, túlsúlyt biztosít-e valamely európai államnak a többiek rovására annyira, hogy ez a hatalmi túlsúly egymagában lehetlenné fogja tenni a jövőben egy újabb világháboru lángra lobbanását, — alakulnak-e más államok is a mostaniak mellett, mindezeket nem sejtethetjük mindaddig, a míg a háboru véget nem ért.

És ezzel előtérbe lépnek azok a követelmények, amelyek a jövő békés korától elválaszthatatlanok. Ezek között a legfontosabb a munka. A munka tulajdonképpen szintén nem egyéb, mint a harcznak egy válfaja, amelyet azonban nem az erőszak gyilkoló fegyvereivel, hanem az ész és a szellem békés eszközeivel vívunk meg. A munka összessége adja meg a népek erejét és az államok nemzetközi sulyát. Minél többet dolgozik egy nép testileg és szellemileg, vagyis minél nagyobb az általa kifejtett munka összege, annál gazdagabb, annál virágzóbb az állam. Semmi sem mutatja ezt jobban, mint Németország, és semmi sem bizonyítja meggyőzőbben ennek a tételnek az igazságát, mint a most folyó világháboru. Ellenségeink két tényezőre számítottak leigázásunknál: Az egyik az emberi túlerő, mely 4 világhatalom és 5 világörz mérheterlen emberáradatának reánk zuditásával idézte volna elő vereségünket, a másik a mi teljes elzárásunk a tulvilágtól, hogy ennek következtében gazdaságilag tönkremenjünk. Hogy mindkét számításában csalódott, az idézi elő az ántánt katasztrófáját. Mert rendkívül fejlett ipara képessé teszi Németországot a háboru folytatásához szükséges hadianyag előállítására, népének szervezett munkaereje és fegyelmzett kötelelességtudása pedig a mindennapi életszükséglet előállítására és ennek köszönhető, hogy az ántánt haditerve teljesen megbukott.

A komolyság az, a mely Németországot a világháboruban leginkább jellemzi. Ez a komoly megítélése az időknek, eredményezi azt a minden képzeletet felülmúló szervezetséget, azt a végtelen nagyságu munkakésztséget, a melylyel Németország az egész világot meglepte. Mert nem a 42 es meg a 30 1/2 mozsarak és nem a katonai felkészültség voltak ennek a háborunak a legnagyobb meglepetései.

De ámulatba ejtette az egész világot az a könnyedség, a melylyel Németország gazdaságilag bírja a háborut, az az áldozatkészség, a melylyel a háboru terheit a lakosság vállalta és főképpen az a komoly kötelelességtudás, mely

vitézségükkel nemcsak megvédeni, de meg is tudják majd nekünk tartani ezt a véráztatta magyar földet?...

Ha töprengő lelkemben feldezem a multak ködéből a magyar nemzeti nép oktatásnak évtizedes kulturális történetét, a fentebb felvetett sulyos kérdések sorozatára nyugodt lélekkel bátran felelhetek.

Hiszen vitéz hadseregünk magyar részének a legnagyobb zöme a köznép gyermekeiből került ki, akiket már a nagy „Eötvösünk“ által megteremtett magyar nemzeti népiskola nevelt értelmes, tanult s hazájuk és királyukért élni-halni kész hadköteles magyar állampolgárokká s minden szép és jóért lelkesedni tudó embereké, vitéz katonákká.

A magyar tanítótság lelkének minden tudását, szívénél minden nemesebb érzését és erényeit igyekezett minden időben beoltani a nevelésére bizott nép gyermekeinek fogékony lelkébe, nemesen érző szívébe.

Ha önmagamból indulok ki és vissza-visszagondolok hosszú 45 éves népnevelői munkásságom küzdelmeire és eredményeire, ma büszkén és bátran elmondhatom: hogy azon a helyen, ahová a sors állított, hiven betölttem minden tisztelet s az életpályámon eltöltött hosszú időnek minden egyes napja és órája a nép jóléte, hazám és nemzetem jólétének és boldogságának megalapozására volt szentelve.

Tanítótársaimmal egyetemben mindig a krisztusi szeretet példaadásai szerint tanítottam tanítványainknak ezreit a vallás-erkölcsös életre, a felebaráti és hazaszeretetre, nemzeti érzületre, a haza fogalmára és a nemzeti színek jelentő-

a lakosság minden rétegét áthatja és mindenkit kivétel nélkül az élet halálharcz részesévé tesz. A háboru Németországban senkire nézve nem üzlet, hanem egyénként is mindenki nézve a sulyos megpróbáltatások és kötelelességteljesítések korszaka. Ebben a felfogásban rejlik a német sikerek magyarázata.

Amióta a közös sors összeforrasztotta hazánkat a német birodalommal, azóta szinte természetesen, hogy hazai viszonyainkat állandóan vonalozásba hozzuk és összehasonlítjuk a német viszonyokkal. Sajnos, ez az összehasonlítás sok tekintetben nem üt ki a mi javunkra. Legfeljebb egyben vehetjük fel a versenyt hatalmas szomszédunkkal: a katonai anyag tekintetében. A háboru kétségtelen bizonyosságát szolgáltatotta annak, amiben mi sohasem kételkedtünk, mert hazai történetünk dicsőséges lapjai egyebet is alig tartalmaznak: a magyar katonai kiválóságnál. Nincsen az a német gárdakaton, az a bajor vagy akármely más nemzetséghez tartozó német harczos, aki jobban verekednék, mint a magyar honvéd. Lelkesedés, tűz, áldozatkészség, a vakmerőségig menő személyes bátorság, vállalkozó kedv, merész lendület támadásban, szivósság a védelemben, edzett akarat — mind veleszületett tulajdonságai a magyarnak, aki mint ilyen, páratlan katonai anyagot szolgáltat. Talán nincs meg bennünk az a hidegen számító ész, mely a németet jellemzi, az a komoly kötelelességteljesítés alapuló megvetése minden társadalomnak és kényelemnek, melylyel a német katona minden helyzetbe beletörődik. Nálunk gyorsabb sikerek kellene, a melyek állandóan tartják a vért, mert a mi véralkunk kevésbé van a türelmes várakozásra berendezkedve — bár a magyar katona alkalmazkodó képessége oly nagyszerű, hogy még ezeket a vérmérsékletben gyökerező nehézségeket is leküzdje és a mit most az alföldi baka az Alpok hófedte glecservilágában produkál, égbenyuló csucok ormán, felhőjárta zord sziklák között, az hősköltevénybe illő cselekedet. Egyáltalán nincs tehát okunk arra, hogy a német hadsereget csodáljuk. De azt a Németországot csodáljuk, amely otthon maradt, a dolgozó, a munkás, a polgári Németországot, azt, a mely gyáraiban szervezi a háborut, a mely ellátja a sereget minden szükségességgel és ellátja úgy, hogy a sereg mindenben az emberileg leg-tökéletesebbet kapja.

Itt már vannak különbségek köztünk és Németország között, és ezek annál fontosabbak, mert állandó jellegűek és hatásukban és következményeikben nagyon mélyrehatóak. A háboru maga rövid ideig tartó csapás. Utánna a béke hosszú kora következik, melynek min-

ségére, a trón és a haza lelkes védelmére, a faji és nemzeti szokások megőrzésére, a tulajdon tiszteletére, az erény és a becsület értékére, nemzeti áldozatkészségre, a régi dicső ősök és a hírneves történelmi hősök példáinak követésére, szóval az igaz magyar nemzeti karakter kialakítására.

Megtanítottuk őket arra is, hogy a lelki és testi erények, a becsület, a tudás és a műveltség minden időben diadalmaskodik a tudatlanság, erkölcstelenség és becsstelenség felett; hogy e véráztatta magyar föld csak hősokeket teremhet és akit közülök a végzet fegyverrel kezében a harcz és háboru zajába sodor, az hősi bátorságával, életével és halálával segíti elő a nagy nemzeti diadalt, a biztos győzedelmet.

Megtanítottuk őket, hogy miként kell lelkesedniök nagy nemzeti célok eléréseért, hogy a nemzeti lelkesedés csodákat mivel s a gyenge és félnék emberekből erős, bátor és vakmerő hősokeket formál, akik minden körülmények között szembe mernek nézni a halál félelmével. S követendő példa gyanánt nagy nemzeti hősokeket állítottunk lelki szemeink elé.

S egy ilyen magyar nemzeti szellemben nevelt generatio állja ma millió és milliányi embertömeggel szemben vitézül a harczot, mert e földön és fent a csillagokban az vagyon megírva, hogy: „itt élned s halnod kell!“

Hogyne biznék tehát én a magyar fegyver diadalában?... Hiszen új életre kelnek a mult idők!...

Édes, boldog álom, ringass engem ezen erős hitemben egészen a diadalmas győzelem kiválásáig!...

(Folyt. köv.)

dennapi tülekedésében csakhamar elvész és feledésbe merül a csak a háboruban értékes vitézi erények emléke. A békében a munka eszközeivel küzdenek egymással a versenyző felek és ebben a küzdelemben mi nagyon alul maradtunk. Nekünk alig van számbavehető iparunk, alig van nagyszabású kereskedelmünk. Mi még ott tartunk, hogy az ipar és kereskedelem nem uri foglalkozás, mi csak most tudunk lassan arra eszmélni, hogy a munka voltaképpen élet, siker, erő, győzelem! Hol volnánk ma, ha nem állana mellettünk Németország a maga nagyszerűen dolgozó, hallatlanul érett munkaszervezetével. Elzárva a külvilágtól, régen áldozatul estünk volna a moszkovizmusnak és se regünk hősi vitézsége dacára is, ott feküdnénk egy gögös győző lábai előtt. A szervezett munkában rejlő erő egyenlítette ki azt a ropant számbeli túlsúlyt, a melybe az orosz gőzhenger győzelmi hitét vetette és a munka produktumai idézték elő az orosz erők fenomenális összeroppanását. És a munka terén nálunk még nagyon sok a tenni való. A mult mulasztásait meg nem történné tenni természetesen nem lehet — de a jövőben kipótolni nemcsak lehet, hanem pótlása egyenesen életkérdés ránk nézve, melynek elmulasztása létünket veszélyeztet. Képzeljük csak el, hogy a jövőben, a béke idején, milyen gazdasági verseny fog megindulni.

A jövő generációjára, tehát ti reátok kedves fiatal barátaim, vár az a feladat, hogy a jövő Magyarországot felépítsétek. Súlyos a feladat, de nagyszerű és méltó az erőfeszítésre. Az elhanyagolt, a hozzá nem értő kezekben vergődő ipart nektek kell fellendítenetek, a kereskedelmet nektek kell szolid alapokra fektetnetek; komoly, kötelességtudó munkával nektek kell megbizonyítanotok, hogy a magyar mindenre képes, a mihez hozzá fog. Évszázados hagyományok járma alatt görnyedve még mindig azt hisszük, hogy a föld képviseli kizárólag a nemzeti vagyont. — Nemcsak a föld a mienk, hanem a rajta pezsdülő élet is. A föld csak alapja a nemzeti vagyonnak, miképpen a pénzintézetek alapvagyonja a részvénytőke.

A föld a röghöz köti az embert és földmivelő állam expensiv politikát nem folytathat. Igen, műveljük a földet, hiszen aranykalászos alföldünkönél drágább kincsünk nincsen, de a mellett állítsunk gyárakat, dolgozzunk, produktáljunk és vigyük ki munkánk eredményének feleslegét oda, a hol a kezdetlegesebb műveltségi viszonyok még mások támogató karjaira utalják a népet. A világ az utolsó évtizedek alatt hihetetlen módon fejlődött; a gőz és elektromosság egészen más életfeltételeket teremtettek. Dobjuk tehát el a régiből azt, ami fejlődésünket akadályozza, tegyük magunkévá az újkor minden vívmányát és az alkotó ész hatalmas segédeszközére támaszkodva, álljunk be mi is az emberiség előrehaladásáért küzdők táborába. Előttünk a ragyogó példa: Németország. Még egynehány évtizeddel ezelőtt apró államok széthúzó kongloramentuma, ma világhatalom, mely ellen öt világrész hiába feszíti meg erejét. Mi adja Németországnak ezt a mérhetetlen erőt? Úgyebár nemcsak az egység, mert az csak szám, melyet az ellenség összeréje messze felülmúl? Hanem a munka, a szervezettség, az észbeli fölény, a végsőkig kifejlesztett szorgalom és kötelességtudás és mindezek eredménye gyanánt a hallatlan ipari felkészültség, mely függetlenné teszi minden külső segítségtől és arra képesíti, hogy mindent maga állítson elő olyan mennyiségben, a mint arra szüksége van. Ezt kell utánoznunk és akkor mi is oda jutunk, a hová minden élni akaró nemzetnek törekednie kell, a modern államok kulturális közösségébe. És oda ti fogjátok bevezetni hazánkat, ti az ifjú Magyarország. Ti nektek kell megváltoztatnotok azt a régi felfogást, mely a munka minősége között különbséget tett. Nektek kell megmutatnotok, hogy a munka minden faja nemesít, mert egy részét képezi a nemzeti erőnek és gazdagságnak, tehát a nemzet súlyának, értékének és tekintélyének is. A munkának csak egy kritériuma lehet, az, hogy az tisztességes és reális legyen. És ebben a tekintetben is komoly kötelességek várnak reátok. Nagyon jól tudjátok, hogy mik történtek a közel multban a hadseregszállítások körül. Lel-

ketlen kufárok, az emberi tisztességből kivetkőzött gonosztevők, a népek, mérhetlen szenvedésének ezt a mai idejét arra találták alkalmazni, hogy jogtalan uton nyomoruságos anyagot előnyökhöz jussanak. A nemzeti megpróbáltatásnak ezt a komoly korát, a mikor minden erőnek, minden törekvésnek és igyekezetnek oda kell irányulnia, hogy az élethalálharcot megkönnyítse, akadtak elvetemültek, a kik a fohászokból, a jajból és szenvedésekből üzletet csináltak, a kiknek százezrek vére hullása, özvegyek és árvák siralma, a szívettépő fájdalomnak végtelen tengere, országok rombadőlte és nemzetek pusztulása csak annyiban számított, hogy mennyit lehet rajta keresni. Egymásután pattannak ki a leggaládabb csalások.

A szívünk összefacsarodik fájdalmában, ha látjuk azt a határtalan lelkesedést és áldozatkészséget, a melylyel hős véreink a magyar név dicsőségét és hitelét építik emberirtó fardalmak közepette — és látjuk azt a határtalan gázságot, mely az otthon biztos falai mögött pusztítja nevünk tisztességét. Ti reátok vár az a feladat, hogy ezt a gyalázatot lemosssátok. Tisztességes életetekkel és munkátokkal ti fogjátok megmutatni, hogy nem magyar volt az, aki a nemzet létküzdelmét üzérkedés tárgyává tette, hanem hontalan bitang, aki a magyar név tisztességébe burkolózva, lopta meg édes hazánk hírnevét. — Meg fogjátok mutatni, hogy a magyarnak nincs szüksége tisztességtelen eszközökre, a magyar megél a maga emberségéből is.

Ezeket az eszméket akarjuk belétek oltani az előttünk álló iskolai évben. Azt akarjuk, hogy hozzászokjatok a dologhoz, hogy a becsület, komoly, kötelességtudó munka tudata átmenjen a véretekbe, benne lüktessen minden gondolatotokban, olyan létszükségletté váljék bennetek, mint a milyen a levegő vagy a víz a mindennapi életben. Rendszeretire, tisztességtudásra akarunk benneteket nevelni. Azt akarjuk, hogy emberekké váljatok a szó legnemesebb és legigazabb értelmében, már pedig az igaz ember nevét csak az érdemli meg, aki kötelességét teljesíti. Mert csak a munkás, kötelességtudó ember lehet erkölcsös a munka nemesítő hatása révén, csak a kötelességtudó ember lehet jó keresztény és jó hazafi, mert csak az ismeri fel teendőit egyházával és hazájával szemben. Azt akarjuk, hogy képesek legyetek az előttetek álló nagy feladatok megértésére és megoldására. Azt akarjuk, hogy hazánk ennyi megpróbáltatás után Isten kegyelméből nagy, dicső, virágzó legyen, már pedig azzá csak ti általatok és ti veletek lehet.

Ezeket akartam nektek iskolai életünk új évének hajnalhasadtán elmondani. Odakün ősz van. Hulló falevelek sárga takarója borul a földre. Pihenni készül a természet és nemsokára fehér lepel alatt álmodik tavaszról, virágfakadásról. De a tél nem jelenti a halált. A tél a természet éjszakája, az erőtudó pihenés kora. A téli álm energiagyűjtés, mely a tavasz ébredésénél életbe szökken és új virágot hajt. Legyen ez a tél energiagyűjtés a ti számotokra is, akik ide sereglettetek most pihent erővel, erős elhatározással, szent akarrattal. Keljen életre bennetek a mag, a melyet elhínteni készülünk e vérfehértől borított nehéz esztendőben és csirázék lelketekben dusan termő kalásszá. Odakint még mindig hordjuk a termést szántóföldjeinkről épügy, mint onnan, a hol a halál kaszája vágja a rendet millió fiatal reménnyeljes életben. Az aratás még folyik, a munka még nincs befejezve. De a természet rendje szerint közel a pihenés. És akkor talán ráborul a téli csend a véráztatta földre. Talán megszánja Isten a szenvedést és megelégeli a vérontást és elválasztja erős karjával a küzdő feleket és visszaparancsolja medrökbe a kiáradt bős hullámokat.

És a mikor újra kisüt a nap és éltető melege virágot fakaszt a pihent földből: talán nyílik az a virág is, melyet hitünk sejt a jövő titokzatos méhében, de vágyaink nem tudtak eddig életre kelteni, a mely előttünk lebeg reményeink színes álomvilágában, de még mindig tova-továtűnik, mielőtt szemünk a valóra nyílik: a béke virága!

És akkor újra megindul a küzdelem! De az már nem lesz a fegyverek öldöklő tusája, nem lesz árvák és özvegyek panaszos jajsavától kísért emberirtó zivatar, nem lesz az emberi kultúrát temető vérözön, melynek örvényébe beleful a gögös hit, hogy Isten képmásai vagyunk... az már az erők tavaszi ébredése, az öntudatra ébredt szellem harcza, a munka küzdelme, melynek eleven lélettől pezsdülő zaja mint az egymásra talált testvérek örömteli hozsannája, mint a felebaráti szeretet zengő zsolozsmája szál fel a magasságos Egek felé. A mi akkor kifejlődik, az már verseny lesz, a népek versenye, a ti versenytetek, a ti küzdelmetek azon a porondon, a melyet vére hu lásával készít elő a jelen rettenetes vérkorszaka. Törjetekek akkor elő, és apáitok véres fegyvereiből a munka eszközeit kovácsolva álljatok ki az első sorokba azzal a csatakiáltással ajkatokon, a melylyel apáitok és testvéreitek üzik most az ellent északon és délen, szárazföldön és vizen, a magyar honvédség ősi riadózával: Előre!

Előre tehát Isten és hazánk szent nevében!
Az 1915—16-iki tanévet megnyitom.

Rendelet a harctér mögötti utazásra.

A hivatalos lap rendeletet közöl, mely szerint a hadműveleti területeken belül és kívül csak igazolvánnyal lehet utazni (köztisztviselőknél, képviselőknél és főrendeknél *arczképis vasuti igazolvány*, másoknál *utlevél* vagy az elsőfoku rendőrhatalóság által kiállított magyar és német szövegű *igazolójegy*). — A külső hadműveleti terület határvonalain belül a személyforgalom nem esik korlátozás alá. — E terület határvonalain azonban csak a *rendőrhatalóság által záradékolt* s — az utazás célját feltüntető — *igazolójegy*vel lehet átmenni. — A belső hadműveleti területen csak azok utazhatnak, kik fontos és halasztást nem tűrő okokból kelnek utra s ilyen esetben az elsőfoku rendőrhatalóság által megfelelően záradékolt igazolójegy alapján az illetékes katonai parancsnokság adhat engedélyt az utazásra. Ezt kérvény útján kell megszerezni s a kérvényben az utazás célját, végpontját s a tartózkodási időt igazolni kell. Közzolgálati ügyben, kiküldő rendeletből, nyílt parancssal vagy katonai menetlevéllel, továbbá közigazgatási végzéssel vagy bírói idézéssel utazóknak igazolvány nem kell. — A belső hadműveleti területre — hol csak katonai igazolvánnyal lehet utazni tartozik:

I. Az északkeleti harctéren.

a) *Austriában*: Kelet Galicziából a Turka, Stary-Sambor, Przemysl, Jaroslau kerületi kapitányságoktól keletre fekvő terület és Bukovina. — b) *Orosz-Lengyelországban*: a fentemlített három kerület és a Visztulától jobbra fekvő terület.

II. A déli harctéren.

a) *Magyarországon*: Ujvidék város, Bács-Bodrogvármegyéből a titeli járás, Torontálvármegyéből az antalfalvai, pancsovai járások és a nagybecskerek járásnak Nagybecskerek város határától és a Nagybecskerek—Antalfalva vasuti vonaltól délre fekvő része, Pancsova város, Temesvármegyéből a temeskubini, fehértemplomi és verseczi járás, valamint Versecz és Fehértemplom városok, Krassó Szörényvármegyéből az ujmoldovai, orsovai, jámi bozovicsi és teregovai járások, valamint a karánsebesi járásnak az a része, amely a Magura Marga és Pojana Nedjei hegyektől, valamint a teregovai járás határától délkeletre, illetőleg keletre fekszik. — b) *Horvát-Szlavonországokban*: Szerémvármegye; — c) *Bosznia-Hercegovinában*: Tuzla, Sarajevo és Mostár kerületek; — d) *Dalmácia*.

III. A délnyugati hadsintéren.

a) *Magyarországon*: Fiume város és kerülete. — b) *Horvát-Szlavonországokban*: Lika-Krbava és Modrus-Rijekavármegyék. — c) *Austriában*: Tirolnak a külső hadműveleti területre nem tartozó részei, továbbá egész Karintia, Krajna és a Tengeremellék.

A ki a szeptember 20-án életbelépő rendelet ellen vét, 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatik.

Hirek és vegyesek.

Engesztelési ünnep. Izraelita polgártársaink folyó hó 18-án hagyományos vallásos érülettel ünnepelték a nagy bűjnapot: az engesztelési ünnepet (jomkipur), melynek előestéjén *Singer Rezső* főrabbi szép beszédet intézett az ájtatos hívekhez.

Előléptetés a harcztéren. Báró *Hámos* Antal cs. és kir. kamarás, a feledi terület országgyűlési képviselője, ki önként jelentkezett és vonult hadba, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismeréseként hadapróddá lett a harcztéren előléptetve.

Vöröskereszt kitüntetés. *Ferencz Salvátor* főherceg a besztercebányai katonai kórházhoz beosztott dr. *Sigmund József* népfelkelő főorvos, — operateurnak, — az itteni közkórház osztályvezető orvosának az egészségügy terén teljesített kiváló szolgálatai elismerésül a Vöröskereszt II. oszt. tiszteletjelvénnyel a hadiékítménnyel díjmentesen adományozta.

Katonai előléptetés. A király az I. huszárezredben szolgálatot tevő *Beilik* Elemér tartalékos zászlóst — *Beilik* Iván földbirtokos derék fiát — tartalékos hadnaggyá nevezte ki. Ugyancsak hadnaggyá lépett elő az 5. ik gyalogezredben szolgálatot tevő *Sipos* Ernő tart. zászlós, *László* Iván pedig tart. főhadnagy lett. *Bartha* Iván 6. tüzérezredbeli tart. zászlós hadnaggyá neveztetett ki. Mindnyájan a harcztéren vannak.

Vitéz zászlós. Bükkzségi *Gotthárd* Dezső, a 48. gy. ezred 7. század zászlósa, az oroszok elleni harcokban 12 emberével egy gépfegyvert zsákmányolt és sok oroszot ejtett foglyul s ezt a legnagyobb vitézséggel és halálmegevetéssel vitte véghez, vitézségeért az I. ső osztályú vitézségi aranyérmét kapta. Bükkzségi *Gotthárd* Dezső a hadi pályára lépett s midőn 15 éves korában a hadapród iskolába fölvetették, 180 czm. magas volt; mindenki csodálta a magasságát és erős testalkatát. Az elsők között állotta ki sikerrel a felvételi vizsgát. Minket, gömörieket annyiból érdekel a még csak 19 éves vitéz ifju, hogy ő dr. *Gotthárd* János dobsinai földink sopron—pecsenyédi községi és *Eszterházy* hercegi uradalmi orvos fia; megérdemli tehát, hogy róla megemlékezzünk.

A kamara vezetése. Edelényi *Koós* Samu kir. tanácsos, a kereskedelmi és iparkamara elnöke — mint értesülünk — átvette a kamara vezetését s a hivatalos ügyekben hozzá forduló feleket hetenként kedden, csütörtökön és szombaton délután fél 4 órakor fogadja.

Dicséret elismerés. A hadseregiparancsnokság az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül dicséret elismerésben részesítette az I. népfelkelő huszárosztályhoz beosztott, városunkbeli származású *Liszka* Károly népfelkelő főhadnagyt.

Tanári kinevezés. A közoktatásügyi miniszter *Boross* József, itteni egy. prot. főgimnáziumi okl. helyettes tanárt a fennálló szerződés értelmében rendes tanárrá nevezte ki.

Sebesülés után betegség. *Farkas* Attila hadnagy, *Farkas* Zoltán országgyűlési képviselőnk hős fia, ki az oroszok elleni küzdelemben kezén lövés sebzést kapott, sebesüléséből alig gyógyult ki, máris a harcztéren sietett s az olaszok ellen küzdött a doberdói fensíkon. Itt súlyosan megbetegedett vérhasban a vitéz hadnagy s a laibachi katonai kórházba szállították, hol gondos ápolás alatt van.

Fényes zenei siker. Sokan emlékeznek még vissza az itteni államépítészeti hivatalnál működött s társas életünkben is közkedvelt *Bodor* Ármán pozsonyi államépítészeti hivatali kir. főmérnökre, kinek kiváló zenei talentummal bíró felesége több hangversenyen fényesen működött közre. Most itt született Böske nevű leánya és felesége nagyszerű szerepléséről olvastunk a fővárosi lapokban és a Pozsonyban megjelent „Nyugatmagyarországi Híradóban”. A kárpáti falu javára mult héten Pozsonyban rendezett fényes hangversenyéről az utóbbi ezeket írja: „*Bodor* Böske, egy fiatal hegedűművész nő mutatta be kiváló képzettségét a pozsonyi közönség előtt. A fiatal hölgy nagy tehetség és szinte kiforrott egyéniség, aki a koncert-igények legmesszebbmenő fokát is kielégíti. Wieniawskijtól és Chopintól

játszott, utóbbinak a Nocturnejét különös melegséggel. A zongorakiséretet igazi finomsággal *Bodor* Árminné látta el.” Az utolsó szám *Major* Gyula „Győzelmi szimfónia”-ja volt; a témában aktuális, lelkesítő zeneszám igen tetszett és a zongorán közreműködő *Bodor* Árminnének igaz sikert hozott.

Változások az erdészetnél. A Rimamurány vasmű r. t. erdészeténél fontos személyi változások történtek, amennyiben az elhunyt *Bobok* Tivadar helyébe erdőigazgatóvá az erdészeti tisztikar egyik kiváló tagja: *Aronffy* Ernő volt klenóczi—feketepataki erdőgondnok neveztetett ki a rimabrézói erdőgondnokság élére. Az ő helyét *Glózer* László rimabrézói erdőgondnok foglalja el, kinek helyébe Rimabrézóra: *Horváth* főerdőmérnök neveztetett ki.

Elhunyt őrmester. *Novák* István ménlelepi őrmester, ki az itteni ménlelepnél szolgálatát kiváló rátermettséggel végezte, folyó hó 12-én 34 éves korában elhunyt. Halála őszinte részvétet keltett, mert az elhunytat felebbvalói és társai, a legénység tagjai is igen szerették. Temetése folyó hó 14-én nagy részvét mellett ment végbe s ravatalára *Pöcher* Gyula kapitány, parancsnok a tisztikar nevében s társai és az osztály is külön gyönyörű koszorút helyezett. A temetésére kivonult a tisztikar vezetésével a legénység egy része is. Az elhunytat özvegye siratja.

Katona temetés. Megirtuk lapunk mult számában, hogy a helybeli „Vöröskereszt-egylet” kórházában *Nagy* Dezső önkéntes f. hó 11-én elhunyt, mély bánatot hozva porig sujtott szülőire: *Turi* *Nagy* Lajos szatmári nyug. körjegyzőre, a Tiszaárszabályozási társaság tiszviselőjére és feleségére, kik részben harcztéri sebesülés, részben betegség következtében negyedik fiukat veszítették el a most elhunytban s a megrendítő csapás ágyba döntötte a lesujtott anyát is. Megható volt az alhunyt temetése folyó hó 12-én délután. A ravatalt a virágok nagy tömege borította s a Vöröskereszt ápolónők díszes koszorút helyeztek a szerény, kedves modoru önkéntes koporsójára. A temetésen az ápolónők testületileg jelentek meg s ott volt *Samarjay* Jánosné elnöknő is. *Simon* Mihály ref. lelkes szívhöz szóló, könnyekig megható gyászbeszédet mondott a ravatal felett s a korán elhunyt katona hült tetemeit tömérdek nép kísérte ki utolsó útjára.

A „Sajó-Vidék” megjelent. A háboru folyamán sok technikai ok és akadály miatt a „Sajó-Vidék” hosszú időn át nem jelent meg. Most folyó hó 9-én ismét üdvözölhetjük lapunkat s reméljük, hogy további rendes megjelenését nem fogja gátolni semmi.

Veszedelemes légi utazás. Folyó évi július 8-án történt, hogy a Kóburg Fülöp herceg bánya és kohó r. t. tulajdonát képező dobsina—sztraczenai sodronykötélpálya Gölniczkohós állomásán *Grofcsik* János kohóállomási felvigyázó és *Soltész* Bertalan kapcsoló munkás az üzemi szabályok rendelkezése ellenére megengedték *Stubner* Jánosnak, hogy a csillébe ülve a kristófmezői állomásra jusson. Mielőtt céljához jutott volna a sodronypálya utasa, égháboru keletkezett s egy villámcsapás a sztraczenai központi villamos gépet érte, minek következtében a kötélpálya megállott. *Stubner* veszedelemes helyzetéből szabadulni akart s a helyett, hogy bevárta volna a mentésre érkező intézkedést s a csille további vontatását, kilépett a csilléből s a tartókötélbe kapaszkodva igyekezett a legközelebbi pillérhez jutni; közben azonban megszedült és 7 méter magasból lezuhánván, súlyos sérüléseket szenvedett. Folyó hó 15-én tárgyalta a helybeli kir. törvényszék *Kolbay* Sándor kir. törvényszéki elnök vezetésével az ügyet s *Soltész* Bertalan és *Grófcsik* Jánost jogerősen 14—14 napi fogházra és 10 korona pénzbírságra ítélte a dr. *Mészáros* István kir. főügyész helyettes vádbeszéde után. Az ítélet végrehajtását azonban 3 évre felfüggesztették.

A szájaskodó kávéházi vendég. Folyó évi márczius 26-án este a Hungária kávéházba ittasan belépett *Nagy* Pál bakostöréki molnár s ott nagyhangon fekete kávéval rendelt, a pinczerek azonban az ittas embert nem akarták kiszolgálni és kiutasították a kávéházból. A részeg molnár ekkor dühösen a ká-

vázban tartózkodó katonatisztek felé fordult és odakiáltott „Hát ezek mit ülnek itt, miért nem mennek ki a harcztérre? vagyok én olyan olyan ur, mint ezek a mondurba öltözött rongyosok!” stb. stb. becsületsértő kifejezésekkel illetve a tisztiket. Ezért becsületsértés czimén vonták kérdőre *Nagy* Pált s folyó hó 10-én a helybeli kir. törvényszék ítélkezett az ügyben, a molnárt jogerősen egy havi fogházra és 100 korona pénzbüntetésre, esetleg még 10 napi elzárásra ítélte.

Megvakult katonáknak adomány. *Lukács* Gézáné alispánnéhoz a déli harcztérről *Jurasko* Elek tart. hadnagy 10 koronát küldött a háboruban megvakult katonák segélyezésére. Az összeg átvétele lapunk utján is köszönettel nyugtáztatik.

Koszorúmegváltás. Ifj. *Runyay* József és családja koszorúmegváltás czimén 20 koronát juttatott szerkesztőségünkhöz a magyar Vöröskereszt-egylet javára. — Illetékes helyére továbbítottuk.

A harcztér hiénái. Még 1914. szeptember havában történt, hogy a galicziai Ravaruska község mellett történt ütközet után *Paukó* János klenóczi illetőségű tüzérkatona egy másik tüzérral az üteg pénztárának megmentésére kivényeltettek. Ők aztán meg is mentették a pénztárt, de maguknak ugy, hogy feltörték és eltették az összeget s *Paukó* apósának és anyósának küldött különféle összegeket postán, majd mikor szabadságra hazajött szeptemberben, ismét apróbb összegeket osztogatott rokonai között, a pénz jórészt: 11880 koronát pedig szüleinek adott át elrejtés végett, majd egy hónapi őrzés után a *Lichanecz* Mihály lakásán a kemence üregében rejtették el a hadi kincstártól lopott pénzt, melyet a nyomozó csendőrség meg is talált ott. A pénz származását ismerő díszes társaság a bűnös tüzér kivételével folyó hó 10-én állott a helybeli kir. törvényszék előtt, mely *Paukó* Jánosné szül. *Lichanecz* Zsuzsannát, *Lichanecz* Mihályt és *Lichanecz* Mihálynét, továbbá *Palyo* Pált és *Palyo* Pálnét orgazdaság büntette miatt jogerősen 6—6 havi börtönre és 3 évi hivatalvesztésre és politikai joguk feltüggesztésére ítélte.

Csomagtolvaj bűnhődése. *Rogosz* Petraskó Jánosné felsőajói küldöncz a dobsinai postára szokott járni a küldemények átvétele céljából. Folyó évi június havában a csomagokat átvette, azután hat darab csomagot átvéve, azokat felbontotta és tartalmukat mintegy 148 korona értékben ellopta. A helybeli kir. törvényszék f. hó 11-én ítélkezett a bűnös asszony felett s lopás büntette miatt öt jogerősen egy havi fogházra ítélte.

Nagy tűz. Tegnapelőtt pénteken este nagy viláosság látszott a pokorági hegyek felől. A szokatlan fénynek sok nézője akadt Rimaszombatban is, a szabadabban fekvő helyekről óriási lángnyelvek látszottak sűrű füst kíséretében. Alsópokorági község szalmáskertjét gyújtotta föl valaki, ott égett a községnek egész szalmakészlete, legalább 100 boglya és kazal. Ugylátszik, 3 helyen gyújtották föl a szériuskertet. Azt beszélik, hogy már évek óta vannak itt ilyen gyújtogatók.

Katonai szállítás. A kereskedelmi és iparkamara közli, hogy a cs. és kir. közös hadügyminisztérium pályázatot hirdet szeptember hó első felére különböző katonai felszerelési cikkek ugymint: cipész és szabóipari szerszámok, varrótük, gombostük, biztonságítük, fehér és fekete czérna, sapkarozetták, szürke köppenyakasztók, talpszegek, talpfurók, árak és egyéb cipézszereszközök, ruha és cipőketék, sarkantyuszíjak, sípok, hegymászó cipőszegek, különböző karszallagok, szolgálati jelvények, jubileumi kereszték, evőeszközök stb. szállítására. Minták a katonai ruhatárnál kaphatók. Ajánlatok az ajánlati ár, mennyiség és szállítási határidő megjelölésével a hadügyminisztérium 13. ügyosztályához küldendők.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy ugy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek.

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala

Külföldre szóló levelezések. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendelete szerint a hirszolgalat katonai ellenőrzés érdekében a külföldre szóló levelezések az alábbi korlátozásoknak vannak alá vetve: A levél szövege levélpapír (quart) két oldalát ne haladja meg. A levelekhez nem csatolhatók oly melléletek, amelyek híreket tartalmaznak. Az irás tiszta és jól olvasható legyen. Titkos vagy jelírások (gyorsírás) nem használhatók. A soroknak tulsűrű alkalmazása, ugyszintén a sorok tölé keresztben más sorok átírása tilos. Üzleti levelezéseknél, ha azok egyébként a fenti feltételeknek megfelelnek, a szöveg két oldalánál hosszabb is lehet. Ezekhez számlák, árjegyzékek és hasonló üzleti melléletek csatolása meg van engedve. A levél burkolásához csak oly borítékot szabad használni, amely egyrétű papirosból vagy más burkoló anyagból áll, tehát selyem papírral vagy más anyaggal bélelt borítékokat használni nem szabad. Azok a feladók, akik a fenti szabályokhoz nem alkalmazkodnak, önmaguknak tulajdonítsák, ha az ellenőrzési teendők megnehezítése folytán levelezéseik tetemes késést szenvednek vagy egyáltalában nem továbbíthatnak. A fenti szabályok a hadműveleti területeken levő postahivataloknál feladott összes magánlevelezéseknél alkalmazást nyernek.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik szeretett atyám elhunytá alkalmából részvétüket nyilvánítani s a temetésen megjelenni szívesek voltak, ezuttal mond hálás köszönetet családja nevében is
ifj. Runyay József.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik hön szeretett fiam: Nagy Dezső önkéntest súlyos betegségében szeretetteljes gyöngédséggel és gondosággal ápolták s kik a temetésen megjelentek, végül mindazoknak, kik a háorús idő alatt immár negyedik fiam elvesztése feletti mélységes bánattól meggyötört apai szívemet a nehéz órákban megnyugtatói igyekeztek, ez uton mondok hálás köszönetet.
Turi Nagy Lajos.

Szederlevél gyűjtés. A közoktatási miniszter felhívására az ifjuság a hadsereg részére mult tanév elején nagymennyiségű szedercserjelevelet gyűjtött. Ezeket feldolgoztatták s kifogástalan teapótló anyag került ki, melyet egészségügyi intézetekben és fogolytáborokban kiterjedt mértékben is szívesen fogyasztottak. Erre a teapótló anyagra a hadseregnek újból szüksége lévén, a szedercserje leveleit újból gyűjtenünk kell. A gyűjtés fogantatásánál, a hadügyi kormányzattal egyetértően, ismét a tanuló ifjuság közreműködésére számít a miniszter s felhívja az elemi (mindennapi és ismétlő) népiskoláknak, valamint a gimnáziumok, reáliskolák, felsőkereskedelmi, felsőbb leány, polgári fiu- és leányiskolák, elemi iskolai tanító és tanítóképző intézetek vezetőit, hogy iskolájuk tanulóinak említett gyűjtőmunkáját a helyi viszonyoknak megfelelő beosztással megindítsák és vezessék. A gyűjtést, melyet csakis a dér beálltáig lehet végezni, igen sürgősen meg kell kezdeni, erélyesen folytatni és lehetőleg nagy mennyiségű levelet gyűjteni. Minden egyes iskola maga gondoskodik a tanulók igénybevételével, az összegyűjtött levelek megszámlálásáról és ideiglenes megőrzéséről. Ugy értesülünk, hogy nálunk a gyűjtést már meg is kezdték az iskolák.

Szőllő termés. A kerületi szőlészeti és borászati felügyelet hivatalos jelentése szerint a miskolci kerületben (Borsod, Abauj-Torna és Gömör-Kishontvármegyék) a hegyi szőlőkben a terméskilátások kedvezőek. Minőség tekintetében is jó borra van kilátás, noha az érés még nem tökéletes. Az utóbbi napokban az esőzések kisebb károkat okoztak, különösen a vékony héjú fajtaéknál, ahol rothadás is észlelhető. Hegyi szőlőkben közepes termés várható.

Elcsipett lisztolvaj. Nagyveszverésen folyó évi május 10 én Kucserák József özv. Spisák Istvánné kamráját feltörte és onnan lisztet lopott, s aztán átadta Krága Emiliának és Kucserák Józsefnének. Folyó hó 19 én a helybeli kir. törvényszék a két utóbbi orgazdasággal vádolt nő felett ítélt, mert az elsőrendű vádolt katoná. A két asszonyt jogerősen 8—8 napi fogházra ítélték.

Adományok. A vak katonák részére 79 koronát, a Vörös-kereszt javára 28 koronát, a gyermekligának 6 koronát, összesen 113 koronát adományozott *Palm Nándorné*. Ezenkívül a szomszédságban elhelyezett katonáknak élelmi szereket (kenyeret, főzeléket, tésztaféléket és almát mintegy 50 korona értékben). Továbbá szentet és tűzifát adományozott s egy beteg katonát 10 héten át élelmezett.

Apolló színház. Mult vasárnap nagy érdeklődés kísérte a mozi szép előadásait s a közönség teljesen meg volt elégedve a változatos programmal. Ma vasárnap is rendkívüli vonzó műsor várja az érdeklődő közönséget.

A vidék rémei. Forgácsfalván és környékén veszedelmes tolvajbanda üzte betöréseit és lopásait folyó évi május havában és ezt megelőzőleg. *Berki Vendel*, *Berki Vendelné* szül. Oláh Mária, *Berki János* (Suro), *Berki Sándor* (Csipos), *Berki József* és *Berki Katalin* voltak a szövetség vakmerő tagjai, kik Forgácsfalván május 22 én a Racsák András fejős tehenét az istállóból ellopták, ugyanott május 3-án Machivnyák Jánosné istállóját törték fel és egy üsző borjut hajtottak el Rimakokován, Ujantál-völgyön, Gyurkókán és Forgácsfalán egyenként vagy társaságban mindenféle betöréseket és lopásokat vittek véghez úgy, hogy állandóan izgalomban és nyugtalanságban tartották az egész vidéket. Végre sikerült őket a csendőrségnek elcsipni s a gaz banda tagjai a Berki Katalin kivételével folyó hó 15 én állottak a helybeli kir. törvényszék előtt többszörös lopás büntetével vádolva. *Dr. Mészáros István* kir. főügyész helyettes volt a vádhatóság képviselője s a bíróság jogerősen elítélte *Berki Vendelnét* 9 hónapi börtönre és 3 évi hivatalvesztésre, ebből egy hó és 22 nap kitöltöttnek vétett. *Berki Vendel* 8 hónapi börtönbüntetést kapott 3 évi hivatalvesztéssel, egy hó és 22 nap kitöltve. *Berki Sándor*, *Berki János* és *Berki József* 6—6 havi börtönbüntetésre, 3 évi hivatalvesztésre ítéltettek s egy hó és 22 nap a büntetésekből kitöltöttnek vétett. *Berki Katalin* ezután kerül még a bíróság elé.

Rimkokova jótékonyága. A rimkokovai hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja egy kárpáti falunak az egyik házát felépíteni vállalta magára, mely nemes célra ezideig a következők adakoztak: Rimkokovai hitelszövetkezet 200 kor., Knöptler Károly 83 kor., Spitz és Mester 20 kor., Pollák Márkusz 15 kor., Hello János, Stubendek József, Banczik Sámuel, Viroztek János, dr. Honéczy Gyula, Repesok István, Postárik Pál, Tauffer Ignác, Fúzi Rezső, Kuchta András, Treska Ferencz, Jeszny Gáspár, Reichmann Sámuel, Takács Géza, Csolsch Miksa, ifj. Klein János 13—13 korona, Veisz Gyula, Steiner Lajos, Spitz Henrik 10—10 korona, Sztrek Ede 6 korona, Seidner Árpád, Horánszky Ferencz, Majzik Miklós, Neumann Adolf 5—5 korona, Reinitz Ignác, Csillik Lajos, Banczik Aladár, Löhnert József 4—4 korona, Müdry Mihály 2 korona. Összesen: 600 korona, mely összeg 1915. augusztus 30-án lett az Országos Központi Hitelszövetkezetnek Budapesten beszolgáltatva.

Adományok. A „Vörös-kereszt egyesület” céljaira vettük és hálás köszönettel nyugtázzuk a következő szíves adományokat:

Pénzbeliek: A Vörös-kereszt kórházi ápolat részére rendőrkapitányság által megítélt bérkocsi díj 120 korona, Kerekgede község bírása 5 korona, Gortvakisfalud bírása 5 korona, Balogfala község bírása 5 korona, Runyay József Lőse koszorumezvátság címén 10 korona.

Természetben: Torma Józsefné Cserencsény egy fél kg. vaj, Róth Józsefné Hanva 10 drb tojás, Benyo Béla két kosár alma, Braun Zsigmondné egy kosár alma, Fekete Pál Kurincz egy zsák alma. *Az elnökség.*

Szerkesztői üzenet.

S Sz. J. Debreczen. Köszönettel megkaptuk; legközelebb sorra kerül. Szívélyes üdv!

L. H. Köszönjük; ez is jön.

D. S. Kis türelmet kérünk. A lépéseket már megtettük. Üdv!

Ebjón. A cserepéldányt megindítjuk. Más számban nem jelent meg. Az ajánlott levelet megkaptuk.

U. Zs. Tornalja. A lapot pontosan expedálta a kiadóhivatal, ha e elteleg nem érkezett meg va amelyik szám idejében, a postahivatalnál kérjük reklamálni.

H. O. Gömörváros. Ez bevált, lássunk többet is.

Eladó.

Egy kazal buzaszalma,
Egy kazal árpaszalma
és ugyanott széna is eladó.

Czim: A kiadóhivatalban megtudható.

Eladó ház.

Három éve épült, 4 nagy parkettázott szobából álló, vízvezetékekkel és csatornázattal, villamvilágítással, fürdőszobával, mosókonyhával, a székséges melléképületekkel ellátott

tisztviselőtelepi ház

eladó. — Értekezhetni lehet **Ker-tész Lajos** m. kir. főállatorvossal
Rimaszombatban. 1—2

Bérbeadó.

A rimaszombati református egyház tulajdonát képező és a helybeli **vasutállomás mellett** fekvő

szántóföldek

folyó év október hó 1-től hasznóbérbe adók. — Értekezhetni: **Samarjay János** főgondnoknál.

Kiadó lakás és bolthelyiség

Andrássy-utca 1. számú házban egy szép, egészséges 3 szobás lakás és egy bolthelyiség **azonnal bérbe vehető.** Értekezhetni: **Andrássi fényképészszel.**

Háziszolgáló.

nak a vármegyei székháznál — rendes, nyugdíjképes fizetéssel — egy fiatal ember (aki huszári teendőkkel is megbízható) felvétetik.

Bővebb felvilágosítással szolgál a

Várnagy.

Eladó kútfelszerelés.

Egy használt, — némi javítást igénylő — szivó- és nyomószerezettel ellátott **kútfelszerelés** jutányos áron azonnal eladó.

Czim: megtudható a kiadóhivatalban.

Tanulóul

Egy 13—14 éves fiu — ki magyarul helyesen írni és kifogástalanul olvasni tud, **nyomdász-tanulóul;** továbbá egy másik 13—14 éves fiu — ki írni és olvasni tud, **könyvkötő-tanulóul** felfogadtatik **idősb Rábely Miklós Fia** rimaszombati könyvnyomdájába.

HUDE CZ ISTVÁN

KÁLYHÁS

RIMASZOMBAT, Tompa-utca 20. szám alatt.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy **Rimaszombatban, a Tompa Mihály-utca 20. sz. alatt cserépkályhaipart**

létesítettem és az e szakmába vágó összes munkáknak pontos, izléses, gyors és jutányos árak mellett eszközölését vállalom. — A n. é. közönség ez iránybani szives megkeresését kérve, maradok kiváló tisztelettel:
1—3 **Hudecz István** kályhás.

Lakások.

A Tamásfalvi-utcai **DICKMANN**-féle házban **egy 3 és egy 5 szobás** elsőemeleti **lakás** fürdőszobával és más mellékhelyiségekkel **azonnal is kiadó.**

Gépészmolnárt

azonnalra keres **Kissikátori malom** (Posta: Ózd.) — Pályázók jelentkezzenek személyesen vagy levélileg. 1—2

Hirdetéseket

e lap részére elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utca 10. és

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.**Árverési hirdetés kivonat.**

1104. sz. — Gömörmegyei nép- és iparbank részvénytársaság végrehajtónak, ifj. Vojtkó János és jogutóda Czaban Kálmán és neje szül. Sihert Mária végrehajtást szenvedő ellen 860 korona tőke s járulékaik erejéig indított végrehajtási ügy a telekkönyvi hatóság a rimaszécsi takarékpénztár részvénytársaság rimaszécsi bejegyzett cég utóajánlata következtében az 1908. évi XLI. t. cz. 27. §-a értelmében újabb árverést rendel el 860 korona tőkekövetelés, ennek 1912. évi márczius hó 5 ik napjától járó 6%-os kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és 39 korona 65 fillér megállapított per és végrehajtási költség, továbbá 600 korona tőke, ennek 1912. évi márczius hó 30 ik napjától járó 6%-os kamata és 76 korona 59 fillér megállapított költség és 365 korona tőke, ennek 1912. évi április hó 16 ik napjától járó 6%-os kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és 68 kor. 96 fillér és 65 korona 90 fillér megállapított költség, valamint a csatlakozottnak bemondott Emöky Adolf rimaszombati lakosnak 250 kor. tőke s járulékaik, özv. Vojtkó Jánosné szül. Cziprusz Máriának 265 korona 4 fillér és 125 kor. tőkék és járulékaik behajtása végett.

A feledi kir. járásbírósg területén lévő, Dobóca községben fekvő s a dobóczai 28. számú

tjkönyvben A. I. 2—30. sor, 196, 223, 284, 311, 345, 372, 419, 446, 532, 559, 600, 658, 676, 730, 747, 774, 828, 855, 944, 971, 1058, 1085, 1118, 1145, 1176, 1203, 1277, 1304. hrzi szám alatt foglalt szántó, rét, legelő művelési ággal bíró, ifj. Vojtkó János jogutóda Czaban Kálmán nevén B. 34. sorszám alatt vezetett ingatlan jutalékra a 104 korona 50 fillér;

a dobóczai 35. sz. tjkönyvben A. I. 1—13. sor, 236, 271, 385, 487, 569, 641, 717, 815, 896, 931, 1017, 1105, 1216, 1317. hrzi szám alatt foglalt szántó, rét s legelő művelési ággal bíró ifj. Vojtkó János jogutóda Czaban Kálmán nevén B. 29. tétel alatt vezetett ingatlan jutalékra a 77 korona;

a dobóczai 38. sz. tjkönyvben A. I. 3—16. sor, 234, 273, 383, 489, 571, 645, 719, 817, 898, 933, 1015, 1107, 1214, 1315. hrzi szám alatt foglalt szántó, rét s közös urbéri legelő művelési ággal bíró, ifj. Vojtkó János jogutóda Czaban Kálmán nevén B. 34. tétel alatt vezetett ingatlan jutalékra a 68 korona 20 fillér;

a dobóczai 46. sz. tjkönyvben A. I. 3—17. sor, 230, 277, 379, 493, 575, 647, 723, 821, 902, 937, 1011, 1111, 1210, 1311. hrzi szám alatt foglalt szántó, rét s közös urbéri legelő művelési ággal bíró, ifj. Vojtkó János jogutóda Czaban Kálmán nevén B. 39. tétel alatt vezetett ingatlan jutalékra a 145 korona 20 fillér;

a dobóczai 139. sz. tjkönyvben A. I. 1—15. sor, 174, 333, 404, 468, 510, 622, 689, 796, 877, 993, 1036, 1168, 1235, 1255. hrzi szám alatt foglalt szántó, rét, legelő és közös urbéri legelő művelési ággal bíró, ifj. Vojtkó János jogutóda Czaban Kálmán nevén B. 13. alatt vezetett ingatlan jutalékra a 123 kor. 20 fillér;

a dobóczai 160. sz. tjkönyvben A. I. 3. sor, 1291. hrzi szám alatt foglalt legelő művelési ággal bíró, ifj. Vojtkó János jogutóda Czaban Kálmán nevén B. 18. alatt vezetett ingatlan jutalékra a 11 korona;

a dobóczai 162. sz. tjkönyvben A. I. 7. 9—11, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 29, 30, 32—35, 37, 38, 40, 42, 43, 46—48. sor, 229, 235, 272, 278, 378, 384, 488, 494, 570, 576, 642, 648, 718, 724, 816, 822, 897, 908, 932, 938, 1010, 1016, 1112, 1209, 1215, 1310, 1316. hrzi szám alatt foglalt szántó, rét, legelő s közös urbéri legelő művelési ággal bíró, ifj. Vojtkó János jogutóda Czaban Kálmán nevén B. 33. sorszám alatt vezetett ingatlan jutalékra a 292 korona 60 fillér;

a dobóczai 175. sz. tjkönyvben A. I. 2. sorszám alatt foglalt közös urbéri legelő, illetőleg művelési ággal bíró, ifj. Vojtkó János nevén B. 7. tétel alatt vezetett ingatlan jutalékra a 247 korona 50 fillér;

a dobóczai 209. sz. tjkönyvben A. I. 1—1, 4. sor, 233, 274, 382, 490, 572, 644, 720, 818, 899, 934, 1014, 1108, 1213, 1314. hrzi szám alatt foglalt szántó, rét, művelési ággal bíró,

ifj. Vojtkó János jogutóda Czaban Kálmán nevén B. 11. sorszám alatt vezetett ingatlan jutalékra a 121 korona; és

a dobóczai 297. sz. tjkönyvben A. I. 1. sor, 14/b. hrzi szám alatt foglalt 10. összeírású számú ház, udvar és kert művelési ággal bíró, ifj. Vojtkó János nevén B. 3. tétel alatt vezetett ingatlan jutalékra az 1761 korona 10 fillér becs-, illetve kikiáltási árban.

A telekkönyvi hatóság az árverésnek Dobóca községében megtartására 1915. évi **október hó 19-ik napjának** d. e. 10 óráját tüzi ki és az árverési feltételeket a következőképp állapítja meg:

1. az árverés alá eső ingatlanokat a kikiáltási árnál alacsonyabb árban eladni nem lehet;
2. az utóajánlat akkor is kötelező, ha az ajánlatot tevő az árverésnél meg nem jelent.
3. Ha az árverésen az utóajánlatnál nagyobb ígéretet nem tesznek, az ingatlant az ajánlattevő által megvettnék kell kijelenteni.

4. Az újabb árverés költségeit a vevő az ígért vételáron felül köteles fizetni. (1908. XLI. t. cz. 27. §)

5. Az árverelni szándékozók kötelesek bánatpénzt a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában meghatározott árfolyammal számított óvadékképes értékpapírosban a kiküldöttnél letenni avagy a bánatpénznek előleges birói letétbe helyezéséről kiállított letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni és az árverési feltételeket aláírni. (1881. évi LX. 147, 150, 170. §§ ai, 1908. évi XLI. t. cz. 21. §)

6. A kir. kincstár, valamint a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége mint árverelő bánatpénzt letenni nem köteles. Nem köteles bánatpénzt letenni az 1889. XXX. t. czikk 10. §-ának 2. bekezdése alapján adómentes záloglevelek kibocsátására jogosított és Budapesten székelő r.-t. és szövetkezetek, az 1898. évi XXIII. t. cz. alapján alakult Központi Hitel-szövetkezet, a javukra zálogjoggal megterhelt ingatlan elárverezésénél. Abban az esetben, a melyben az árverelő a törvény értelmében a bánatpénzt elveszti, a bánatpénz letétele alól felmentett árverelő a telekkönyvi hatóság felhívásának kézhez vételétől számított 8 nap alatt a bánatpénznek megfelelő összeget birói letétbe helyezni köteles. (1908. XLI. t. cz. 21. §, 1911. XV. t. cz. 15. §)

7. Az, aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékáig kiegészíteni.

Feled, 1915. évi július hó 31 én.

Törköly László s. k.,
kir. járásbíró.

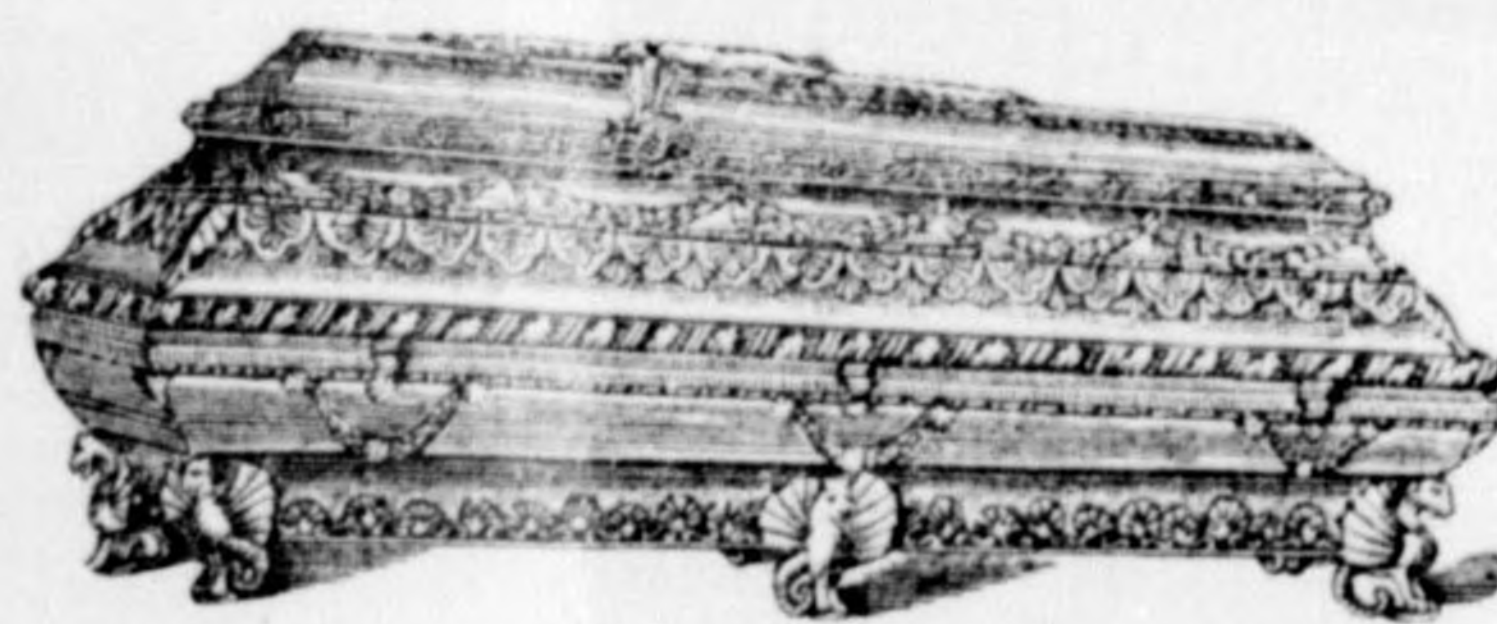
A kiadmány hitelül: **Kóth**
telekkönyvvezető.

ZAVADSZKY EDE ezelőtt **HOLLÓSY JÓZSEF**

4—*

TEMETKEZÉSI VÁLLALATA**RIMASZOMBAT, DEÁK FERENCZ-UTCZA 24. SZ.**

Van szerencsém a helybeli és vidéki tisztelt közönség szives tudomására hozni, hogy a néh. **HOLLÓSY JÓZSEF**-féle **temetkezési vállalat a Deák Ferencz-u.**

„ZUFFA“-féle házban van elhelyezve, hol nagy raktárt tartok mindentéle **ércz- és fakoporsókból**, valamint a temetkezésekhez szükséges összes kellékek s felszerelésekből, mi nélfogva azon helyzetben vagyok, hogy bármilyen diszes vagy egyszerű temetések rendezését, nemkülönben a temetésekkel járó összes teendőket, hullaszállításokat és exhumálásokat is, a legszolidabb feltételek mellett vállalhatom.

A helybeli és vidéki n. é. közönség jóakaratu pártfogását tisztelettel kéri:

ZAVADSZKY EDE RIMASZOMBAT, Deák Ferencz-utca 24.